

DEN NORSKE KIRKE

Oslo bispedømmeråd

Oslo biskop

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 10.11.2020

Vår ref: 20/04423-2

Deres ref:

Hørings svar - Langtidsutleie av kirker

Oslo bispedømmeråd og Oslo biskop behandlet høringen om langtidsutleie av kirker i bispedømmerådets møte den 2. november 2020, sak 90/20. Vi vil i det følgende besvare spørsmålene i høringsnotatet fra Kirkerådet.

1. *Skal forbudet mot langtidsutleie fjernes helt – eller skal det videreføres med en godkjenningsordning der det kan gjøres unntak fra forbudet?*
 - *I førstnevnte fall: Skal endringen bestå i helt å fjerne dagens generelle forbudsbestemmelse om påhefte av bruksretter? Eller skal endringen spesifikt være begrenset til langtidsutleie av kirkebygget?*
 - *I sistnevnte fall: Hvilket organ skal tildeles myndighet til å godkjenne langtidsutleie? Og skal det innføres en klageordning knyttet til godkjenningensinstansens vedtak?*

Formålet med det generelle forbudet mot påheftelse av bruksretter, herunder langtidsutleie, er å hindre fortrengsel av det lokale gudstjenestelivet, kirkelige handlinger (dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd) og menighetens egen bruk av kirken. Dette utgangspunktet i reglene bør ikke fjernes. I tråd med Kirkemøtets vedtak i 2015, bør det likevel legges til rette for en godkjenningsordning som gir mulighet for å fravike forbudet.

Adgangen til utlån av kirkebygg er allerede tillatt innenfor bestemmelsene i regelverket for bruk av kirkene. Langtidsutleie som eksempelvis er avgrenset til bestemte dager eller som bare gjelder bestemte rom, kan la seg forene med ellers ordinær bruk av kirken. Utleie som på den annen side gir andre aktører eksklusiv bruksrett til kirken, vil i utgangspunktet bare kunne være aktuelt å godkjenne der det er flere kirker i soknet, sml. kirkeloven § 17 annet ledd.

Erfaringen viser at det kan være flere kirker i et sokn enn det er økonomiske forutsetninger til å forestå. Det finnes åpning i regelverket for å initiere nedleggelse og salg av kirkebygg. Men dette er disposisjoner som senere vanskelig kan omgjøres. Vi mener derfor det er påkrevd med regler som åpner for gode mellomløsninger. I Oslo bispedømme har Bredtvet kirke vært utleid siden 2012 til

Oslo katolske bispedømme. Markus kirke har vært utleid siden 2013. Videre ble Majorstuen kirke tatt ut av bruk som menighetskirke fra 2015 og står til disposisjon for utleie. Ytterligere flere kirker vurderes for utleie og alternativ bruk på grunnlag av Kirkebruksplan for Oslo, som ble igangsatt i 2017.

Prosessen med Kirkebruksplan i Oslo viser at det er behov for praktikable regler som åpner for langtidsutleie, i tråd med Kirkerådets uttalelse i 2015. Kirkerådets høring er i denne sammenheng et skritt i riktig retning for å fange opp det reelle behovet for alternativ bruk av kirker.

Vi ser ingen tungtveiende grunner til at myndigheten til å dispensere fra forbundet mot påheftelse av bruksretter skal avgrenses til langtidsutleie, selv om det er dette som vil være det praktiske. Dette støttes av at det må foreligge «særlige grunner» som begrunner dispensasjon, og at det må forutsettes at relevante hensyn er veid før vedtak fattes.

Oslo bispedømmeråd støtter at biskop tildeles myndighet til å godkjenne langtidsutleie i tråd med begrunnelsen i Kirkerådets høringsnotat. Vi vil videre anbefale at bispedømmerådet skal ha saken til uttalelse før biskop beslutter. Det kan tas inn i retningslinjene for saksbehandlingen.

2. *Skal det legges konkrete føringer for hvilke formål en kirke skal kunne leies ut til og/eller til hvem? Dette spørsmålet kan stilles både med og uten en godkjenningsordning.*

Som også Kirkerådet drøfter i høringsnotatet, mener vi det ikke bør avgrenses til bestemte formål som det er aktuelt å leie ut til. Det vil fremstå som en unødigg innskrenkning av den oppmykning som endringen representerer. Hvilke formål det er aktuelt å leie ut til må vurderes konkret ved stillingtaken til om det gis dispensasjon. Dette må for øvrig ses i sammenheng med eksisterende regler for biskopens tilsyn med bruken av kirker.

3. *Skal det settes en grense for hvor lenge en kirke skal kunne leies ut?*

Bredtvet kirke i Oslo er leid ut for en periode på 10 år. Vi mener dette vil være en naturlig avgrensning i tid dersom det skal oppstilles en generell tidsbegrensning. Det vil på den ene siden kunne ivareta leietakers behov for forutsigbarhet og en viss langsiktighet i leieforholdet, og på den annen side vil det ivareta hensynet til å opprettholde muligheten for å senere avslutte rådighetsbegrensningene som utleie representerer. Samtidig kan utleie i lengre tid være ønskelig. En eventuell generell begrensning i reglene kan således lyde på 10 år med mulighet for forlengelse, dvs. utleie for 10 år ad gangen.

4. *Skal en adgang – med eller uten godkjenningsordning – forutsette at menigheten ikke lenger ønsker å bruke kirken – eller ikke har midler til å hjelpe kirkelig fellelsråd hvis sistnevnte ikke finner å kunne drifte og vedlikeholde kirken? Dette er samtidig et spørsmål om forholdet til regler for bruk av kirken og dessuten om hvilket organ for soknet som reelt sett har det avgjørende ord i spørsmålet om langtidsutleie skal kunne finne sted.*

Kirkerådet har tidligere i Vårt Land (verdidebatt 26.aug. 2019) under overskriften «Såkalt fristilling», uttalt følgende om gjeldende rettstilstand:

Kirkerådets oppfatning er da at så lenge menighetsrådet kan dekke et anslag over de faktiske merutgifter fellesrådet har til drift og vedlikehold av kirken som følge av menighetens bruk av kirken, plikter fellesrådet fortsatt å stille kirken til disposisjon for denne bruken. En slik løsning åpner for sambruk av kirken og utleie som ikke fortrenger menighetens egen, ønskede bruk. Slik utleie som ikke gir eksklusiv bruksrett for leietaker, vil slik vi ser det heller ikke stride mot forbudet mot å påhefte bruksretter.

Hvis menighetsrådet kommer til at det ikke har mulighet til å dekke nevnte merutgifter og det derfor vurderes å inngå avtaler som gir en leietaker eksklusiv bruksrett over lang tid, oppstår i særlig grad spørsmålet om forholdet til nevnte forbud. En absolutt forutsetning for at slik utleie ikke er lovstridig, må være at menighetsrådet har vært involvert og har kommet til at det ikke kan bistå fellesrådet økonomisk.

Som Oslo bispedømmeråd tidligere har meddelt overfor Kirkerådet, bør fremtidsrettede regler legge til rette for at bispedømmerådet, fellesrådet og biskop i fellesskap kan legge opp til demokratiske prosesser som kan løse situasjoner med overtallighet av kirker, uten at det er nødvendig å gå til det skritt å legge ned og selge kirker. Med overtallighet siktes det her til at det er flere kirker i soknet enn det er økonomiske forutsetninger til å forestå. Kirkebruksplan i Oslo har vist at slike prosesser kan være nødvendige, og at det er mulig å innrette prosesser med bred involvering og demokratisk legitimitet. Situasjonen aktualiseres når kommunen ikke oppfyller sin lovpålagte plikt med hensyn til finansiering. Det er som kjent en realitet i Oslo.

I saksbehandlingsreglene for godkjenning av langtidsutleie, som Kirkerådet i henhold til sitt forslag skal kunne konkretisere nærmere, kan det uttales at menighetsrådet skal høres og uttale seg om mulighetene for å dekke kostnadene for egen bruk, før beslutning om langtidsutleie treffes. For ordens skyld vil etter vårt syn kravet til å høre menighetsrådet før beslutning treffes allerede følge av reglene som gjelder for saksbehandling av enkeltvedtak. Om det likevel er behov for utleie, vil måtte vurderes konkret.

Med vennlig hilsen

Elise Sandnes e.f.
stiftsdirektør

Svein Chr. M. Hammerstrøm
jurist/personalrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kirkerådet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO